

Anonimizuota versija

Vertimas

C-497/22-1

Byla C-497/22

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2022 m. liepos 22 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Düsseldorf (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. liepos 8 d.

Ieškovė ir apeliantė:

EM

Atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

Roompot Service B.V.

<...>

Landgericht Düsseldorf (Diuseldorfo apygardos teismas)

nutartis

Byloje

EM <...>

ieškovė ir apeliantė,

<...>

prieš

Roompot Service B. V., <...> Gusas, Nyderlandai,

atsakovę ir kitą apeliacinio proceso šalį,

<...>

Landgericht Düsseldorf 22-oji civilinių bylų kolegija <...>

nutarė:

Sustabdyti bylos nagrinėjimą.

Pagal SESV 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktą ir trečią pastraipą pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį klausimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo:

Ar Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 24 straipsnio 1 punkto pirmą sakinį reikia aiškinti taip, kad išimtinę jurisdikciją byloje dėl privataus asmens ir profesionalaus atostogų būstų nuomotojo sudarytos sutarties dėl nuomotojo eksploatuojamame atostogų parke esančio vienaukščio namo perdavimo trumpalaikiam naudojimuisi, kurioje, be paties perdavimo naudotis, kaip papildomos paslaugos numatyti galutinis valymas ir patalynės suteikimas, turi nuomojamo turto buvimo vietos teismai, neatsižvelgiant į tai, ar atostogų būstas priklauso nuomotojui, ar trečiajam asmeniui?

M o t y v a i

I.

Vokietijoje gyvenanti ieškovė per atsakovės, kuri yra profesionali atostogų būstų nuomotoja Nyderlanduose, interneto svetainę vokiečių kalba www.roompot.de rezervavo savo draugams (devyniems asmenims) „Waterpark Zwartkruis“, Noordburgume (Nyderlandai), esantį 10 asmenų skirtą vienaukštį namą su patalyne ir galutiniu valymu laikotarpiui nuo 2020 m. gruodžio 31 d. iki 2021 m. sausio 4 d. už bendrą 1 902,80 EUR nuomos kainą ir 202[0] m. birželio 23 d. gavo rezervacijos patvirtinimą. Visi asmenys yra iš daugiau nei dviejų skirtingų namų ūkių.

„Waterpark Zwartkruis“ – tai vandens parkas su poilsiui skirtais namais prie pat ežero ir atskira prieplauka prie nakvynės vietų. Už papildomą mokestį galima nuomotis valtį ir kanojas.

Ieškovė sumokėjo visą nuomos mokestį.

Neginčijama, kad atsakovė, gavusi ieškovės užklausą, prieš atvykimą elektroniniu paštu ieškovę informavo, kad „Waterpark Zwartkruis“ rezervacijos laikotarpiu nuo 2020 m. gruodžio 31 d. iki 2021 m. sausio 4 d. veiks nepaisant COVID-19 pandemijos. Tiesa, atsakovė nurodė, kad ieškovė pagal Nyderlandų apsaugos nuo infekcijų įstatymus gali apsigyventi būste tik kartu su savo šeima ir ne daugiau

kaip dviem asmenimis iš kito namų ūkio. Be to, ieškovei buvo pasiūlyta perkelti rezervaciją vėlesniam laikotarpiui.

Ieškovė neatvyko į viešnagę ir nepasinaudojo pasiūlymu perkelti rezervaciją. 2021 m. sausio 7 d. atsakovė grąžino ieškovei dalį sumos – 300,00 EUR.

Šiuo ieškiniu ieškovė reikalauja grąžinti likusią nuomos kainos dalį – 1 602,80 EUR, sumokėti palūkanas ir padengti bylinėjimosi išlaidas.

Atsakovė ginčija tarptautinę Vokietijos teismų jurisdikciją.

Amtsgericht Neuss (Noiso apylinkės teismas) 2021 m. spalio 1 d. paskelbtu sprendimu <...> atmetė ieškinį kaip nepagrįstą.

Dėl šio sprendimo, kuriuo ieškinys buvo atmestas, ieškovė tinkama forma ir per nustatytą terminą pateikė apeliacinį skundą, kuriame teikia tą patį ieškinio reikalavimą kaip ir pirmosios instancijos teisme.

Atsakovė prašo palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą.

II.

Ar ieškovės apeliacinis skundas bus tenkinamas, iš esmės priklauso nuo atsakymo į pirma pateiktą klausimą.

Išsamiau:

Ieškinys jau būtų nepriimtinas ir turėtų būti atmestas, jei šioje byloje Vokietijos teismai neturėtų tarptautinės jurisdikcijos pagal Reglamentą (ES) Nr. 1215/2012 (reglamentas „Briuselis Ia“).

Kyla klausimas, ar šiuo atveju išimtinę tarptautinę jurisdikciją pagal reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmą sakinį turi išnuomoto turto buvimo vietos Nyderlanduose teismai. Pagal šią nuostatą nekilnojamojo turto buvimo vietos valstybės narės teismai turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti ieškinius, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma.

1.

Iki šiol yra priimti trys svarbūs Teisingumo Teismo sprendimai dėl maždaug identiškos ankstesnės normos pirmtakės – Briuselio konvencijos 16 straipsnio 1 dalies, kiek tai susiję su sutartimis dėl atostogų būstų.

a.

1985 m. sausio 15 d. Sprendime *Roesler / Rottwinkel*, 241/83, Teisingumo Teismas visų pirma konstatavo, kad pagrindinis motyvas suteikti išimtinę jurisdikciją pagal reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmą sakinį susitariančiosios valstybės, kurioje yra nekilnojamas turtas, teismams, viena

vertus, yra tai, kad nekilnojamojo turto buvimo vietos teismas, atsižvelgiant į jo artumą, geriausiai gali atlikti patikrinimus, tyrimus ir ekspertizes, kad tinkamai išsiaiškintų aplinkybes, kita vertus, tai, kad nuoma yra glaudžiai susijusi su nekilnojamojo turto teise ir naudojimąsi juo reglamentuojančiomis nuostatomis, kurios iš esmės yra imperatyvaus pobūdžio, pavyzdžiui, teisės nuostatomis dėl nuomos dydžio kontrolės ir nuomininkų ir ūkinę veiklą vykdančių subjektų apsaugos <...>. Taigi išimtinė jurisdikcija taikoma visoms nekilnojamojo turto nuomos sutartims nepriklausomai nuo joms būdingų ypatybių, netgi trumpalaikės nuomos sutartims ir sutartims, susijusioms vien su atostogų būsto perdavimu naudotis. <...> Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad valstybės, kurioje yra nekilnojamas turtas, teismų išimtinė jurisdikcijai turėtų priklausyti visi ginčai dėl nuomos sutarčių ir jų sąlygų išaiškinimo, jų trukmės, išnuomoto turto gražinimo nuomotojui, nuomininko padarytos žalos atlyginimo, nuomos mokesčio ir kitų papildomų išlaidų, kurias turi apmokėti nuomininkas, pavyzdžiui, už vandenį, dujas ir elektrą, išieškojimo iš nuomininko. Atsižvelgiant į tai, ginčams dėl nuomotojo ir nuomininko pareigų pagal nuomos sutartį būtų taikytina ši išimtinė jurisdikcija. Kita vertus, bylos, kurios tik netiesiogiai susijusios su išsinuomoto turto naudojimu, pavyzdžiui, dėl atostogų naudos ar kelionės išlaidų praradimo, neturi patekti į šiame straipsnyje nustatytą išimtinę jurisdikciją. <...>

b.

Vėlesniame 1992 m. vasario 26 d. Sprendime *Hacker / Euro-Relais GmbH*, C-280/90, Teisingumo Teismas šiek tiek susiaurino 1985 m. sausio 15 d. Sprendimo *Roesler / Rottwinkel*, 241/83, aiškinimą. Teisingumo Teismas nurodė, kad išimtinė jurisdikcija pagal turto buvimo vietą nuomos sutarčių atveju nėra taikoma, jei pagrindinis sutarties dalykas yra kitokio pobūdžio. Be to, aplinkybė, kad išimtinė jurisdikcija susitariančiosios valstybės teismams suteikiama siekiant tinkamos teisinės apsaugos, lemia tai, kad iš šalių atimama galimybė pasirinkti ginčo nagrinėjimo vietą, kurią kitu atveju jos galėtų pasirinkti, ir tam tikrais atvejais numato joms teismą, kuris nėra nė vienos iš šalių gyvenamosios vietos teismas. Šis argumentas skatina neaiškinti reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmo sakinio plačiau, negu būtina šios nuostatos tikslui pasiekti <...>. Profesionalaus kelionių organizatoriaus ir jo kliento sutartis, sudaryta sutarties šalių buveinės arba gyvenamojoje vietoje, nepriklausomai nuo jos pavadinimo, net jei joje numatyta paslauga reiškia atostogų būsto perdavimą trumpalaikiam naudojimuisi, apima ir kitas paslaugas, pavyzdžiui, informavimą ir konsultavimą, jei kelionių organizatorius pateikia klientui įvairių pasiūlymų atostogoms, taip pat būsto rezervavimą kliento pasirinktam laikotarpiui, vietų transporto priemonėse rezervavimą, pasitikimą vietoje ir, jei reikia, kelionės atšaukimo draudimą. Tokia mišri sutartis dėl visų paslaugų teikimo už bendrą kliento sumokėtą sumą nepatenka į sritį, kurioje reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmame sakinyje įtvirtintas išimtinės jurisdikcijos principas turi savo *raison d'être*, ir nėra nuomos sutartis tiesiogine šios nuostatos prasme. Atsižvelgiant į tai, reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmas sakinytis netaikomas susitariančiojoje valstybėje sudarytai sutarčiai, kuria toje valstybėje įsisteigęs profesionalus kelionių organizatorius įsipareigoja toje pačioje

valstybėje gyvenančiam klientui suteikti teisę kelias savaites naudotis kitoje susitariančiojoje valstybėje esančiu jam nepriklausančiu atostogų būstu ir rezervuoti kelionę.

c.

Šiuos (iš dalies pakeistus) principus Teisingumo Teismas dar kartą patikslino savo 2000 m. sausio 27 d. sprendime byloje *Dansommer A.S. / Götz*, C-8/98, kurioje nuomotojas pareiškė ieškinį nuomininkui.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad 1992 m. vasario 26 d. jurisprudencija, suformuota Sprendime *Hacker / Euro-Relais GmbH*, C-280/90, šiai bylai nesvarbi. Toje byloje nagrinėjama sutartis buvo sudaryta tarp profesionalaus kelionių organizatoriaus ir jo kliento sutarties šalių buveinės arba gyvenamojoje vietoje; net jei sutartyje numatyta paslauga reiškė atostogų būsto perdavimą trumpalaikiam naudojimuisi, ji apėmė ir kitas paslaugas, pavyzdžiui, informavimą ir konsultavimą, kelionių organizatoriui pateikus klientui įvairių pasiūlymų atostogoms, be to, būsto rezervavimą kliento pasirinktam laikotarpiui, vietų transporto priemonėse rezervavimą, pasitikimą vietoje ir, jei reikia, kelionės atšaukimo draudimą. Vis dėlto pagrindinės bylos faktinės aplinkybės skyrėsi nuo bylos *Hacker* faktinių aplinkybių. Nagrinėjama sutartis buvo susijusi tik su nekilnojamojo turto nuoma. Šios sutarties bendrųjų sąlygų nuostata dėl draudimo, skirta išlaidoms padengti sutarties nutraukimo atveju, buvo nepagrindinė sutarties sąlyga, negalinti turėti įtakos nekilnojamojo turto nuomos sutarties, į kurią ji buvo įrašyta, kvalifikavimui, juolab kad ji nebuvo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamo ginčo objektas. Tas pats taikytina ir kliento iš anksto sumokėtos kelionės kainos grąžinimo užtikrinimui kelionių organizatoriaus nemokumo atveju, kurio reikalaujama pagal Vokietijos teisės aktus. Galiausiai reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmas sakinys nėra netaikytinas vien dėl to, kad ginčas nagrinėjamu atveju kilo ne tiesiogiai tarp [ne]kilnojamojo turto savininko ir nuomininko; ieškovė pareiškė ieškinį nuomininkui remdamasi nekilnojamojo turto, kuris buvo jos ir atsakovo sudarytos nuomos sutarties objektas, savininko perleista teise. Šiuo klausimu pakaktų konstatuoti, kad perleidžiant teises vienas asmuo pakeičia kitą, kad galėtų įgyvendinti pastarojo turimas teises; taigi ieškovė pagrindinėje byloje veikia ne kaip profesionalus kelionių organizatorius, o taip, tarsi pati būtų nagrinėjamo nekilnojamojo turto savininkė <...>.

2.

Remdamasis šia Teisingumo Teismo jurisprudencija, Vokietijos *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, BGH) priėmė du sprendimus, susijusius su tarptautine jurisdikcija sutarčių dėl atostogų būstų atveju, dėl reglamento „Briuselis I“ 22 straipsnio 1 punkte nustatytos beveik identiškos normos pirmtakės.

Pagal BGH jurisprudenciją reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmo sakinio taikymui lemiamą reikšmę turi tai, ar pati sutarties šalis, kaip kelionių organizatorius, turi pareigą suteikti teisę naudotis trečiajam asmeniui priklausančiu atostogų būstu (tokiu atveju reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmas sakinytis netaikomas), ar ji tik tarpininkauja sudarant nuomos sutartį su savininku (tokiu atveju taikomas reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmas sakinytis). Šiuo atveju nesvarbu, ar nuomotojo pareiga teikti kitas, papildomas paslaugas (pavyzdžiui, galutinio valymo), kuria šalys papildė susitarimą dėl perdavimo naudotis, prilygsta kitoms paslaugoms, kurias Teisingumo Teismas kaip pavyzdį nurodė savo 1992 m. vasario 26 d. Sprendime *Hacker / Euro Relais GmbH* byloje C-280/90. Tame sprendime Teisingumo Teismas rėmėsi ne pačiomis „kitomis paslaugomis“, o tuo, ar sutartimi, nors ji susijusi tik su teisės naudotis laikinu atostogų būstu suteikimu, taigi, tik su viena kelionių paslauga, paprastai „sukuriamą pareigą“ suteikti ir kitas (papildomas) nurodytas paslaugas. 2000 m. sausio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Dansommer A.S. / Götz* byloje C-8/98 neleidžia daryti kitokios išvados. Šioje byloje Teisingumo Teismas neatsisakė minėtos jurisprudencijos, suformuotos byloje *Hacker / Euro Relais GmbH*, ir jos nesusiaurino, o nurodė, kad pagrindinės bylos faktinės aplinkybės skiriasi nuo faktinių aplinkybių byloje *Hacker / Euro Relais GmbH*, C-280/90. Pagrindinės bylos, kuri buvo bylos *Dansommer A.S. / Götz*, C-8/98, pagrindas, dalykas buvo atostogų būsto savininko reikalavimai nuomininkui. Ieškovas, profesionalus kelionių organizatorius, tik tarpininkavo sudarant sutartį, o savininko reikalavimus toje byloje pareiškė remdamasis perleista teise. Sprendime *Dansommer A.S. / Götz*, C-8/98, Teisingumo Teismas aiškiai pabrėžė, kad ieškovė pagrindinėje byloje veikė ne kaip profesionalus kelionių organizatorius, o taip, tarsi ji pati būtų nurodyto nekilnojamojo turto savininkė. Darytina išvada, jog iš Teisingumo Teismo argumentų Sprendime *Dansommer A.S. / Götz*, C-8/98, matyti, kad ieškinys, kurį teisės perėmėjas pareiškia atostogų būsto nuomininkui, remdamasis savininko perleista teise, gali patekti į išimtinę turto buvimo vietos teismų jurisdikciją. Taigi Teisingumo Teismo sprendimas *Dansommer A.S. / Götz*, C-8/98, neleidžia spręsti apie išimtinę turto buvimo vietos jurisdikciją byloje dėl nuomininko reikalavimų profesionaliam kelionių organizatoriui, kuris pats įsipareigojo suteikti teisę naudotis trečiajam asmeniui priklausančiu atostogų būstu.

3.

Remiantis pirma nurodyta Teisingumo Teismo jurisprudencija, atostogų būsto nuomos užsienyje sutartims paprastai taikoma turto buvimo vietos teismų išimtinė jurisdikcija pagal reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmą sakinį. Išimtis taikoma tik tuo atveju, jei nagrinėjama sutartis yra mišri, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, pagal kurią už bendrą kliento sumokėtą kainą turi būti suteiktos visos paslaugos. Teisingumo Teismo nuomone, atostogų būsto perdavimą trumpalaikiam naudojimuisi papildančioms paslaugoms, kurios, vertinant bendrai, visai sutarčiai suteikia kitokį nei vien nuomos sutarties pobūdį, gali būti priskiriami informavimas ir konsultavimas, jei kelionių organizatorius pateikia klientui įvairių pasiūlymų atostogoms, taip pat

būsto rezervavimas kliento pasirinktam laikotarpiui, vietų transporto priemonėse rezervavimas, pasitikimas vietoje ir, jei reikia, kelionės atšaukimo draudimas. Vis dėlto vien papildomas susitarimas apdrausti nuo kelionės atšaukimo ir nemokumo nesuteikia nuomos sutarčiai kitokio, t. y. sutarties dėl paslaugų visumos pobūdžio.

Kitos paslaugos šiuo atveju gali būti atsakovės interneto svetainėje siūlomi įvairūs vienaukščiai namai su skirtingais patogumais („informavimas ir konsultavimas“), užsakytų vienaukščių namų rezervavimas ieškovei, pasitikimas vietoje ir raktų perdavimas, aprūpinimas patalyne ir atliekamas galutinis valymas. Kolegija Teisingumo Teismo jurisprudenciją supranta taip, kad visi kartu vertinami paslaugų elementai turi būti pakankamai svarūs, kad sutartis įgytų kitokią pobūdį. Dalyje Vokietijos doktrinos laikomasi nuomonės, kad antraeilės papildomos paslaugos, pavyzdžiui, objekto priežiūra ar jo valymas, patalynės keitimas ar kuravimas vietoje, nėra pakankamai reikšmingos. Kyla abejonių, ar šių aplinkybių pakanka, kad būtų galima manyti, jog sutartis pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją yra mišri.

Vis dėlto BGH minėtą Teisingumo Teismo jurisprudenciją supranta taip, kad atskirti reikėtų atsižvelgiant į aplinkybę, ar atostogų būsto nuomotojas pats, kaip profesionalus kelionių organizatorius, įsipareigoja perduoti naudotis atostogų būstą, kuris priklauso trečiajam asmeniui, ar tik tarpininkauja sudarant atitinkamą sutartį su savininku. Kitų, greta perdavimo naudotis konkrečiai sutartų paslaugų reikšmingumas neturėtų būti svarbus. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, suformuotą Sprendime *Hacker / Euro Relais GmbH*, 241/83, pakanka, kad tokia profesionalaus kelionių organizatoriaus ir privataus asmens sutartis paprastai apimtų papildomas paslaugas, net jei konkrečiu atveju dėl papildomų paslaugų nebuvo susitarta <...>.

Atrodo abejotina, ar minėta BGH jurisprudencija suderinama su Teisingumo Teismo jurisprudencija. Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, lemiamą reikšmę nagrinėjant reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmo sakinio taikymo sritį turi tikrųjų nuomos sutarčių atskyrimas nuo mišrių sutarčių, o ne tai, ar sutarties šalis, kaip profesionalus kelionių organizatorius, pati įsipareigoja perduoti naudotis atostogų būstą, ar tik tarpininkauja sudarant sutartį dėl perdavimo naudotis su nekilnojamojo turto savininku <...>. Priešingai, nei teigia BGH, nėra svarbu ir tai, ar nagrinėjama nuomotojo byla prieš nuomininką, ar atvirkščiai ir ar nuomotojas veikia kaip profesionalus kelionių organizatorius <...>. Be to, neturėtų būti svarbu, kas yra nekilnojamojo turto savininkas: pats nuomotojas ar trečioji šalis. Remiantis reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmo sakinio tekstu akivaizdu, kad tai neturi reikšmės.

Atsižvelgiant į tai, kad Teisingumo Teismas šio klausimo, kiek matyti, dar nenagrinėjo, reikia kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą.

III.

<...>

DARBINIS VERTIMAS